

Samenvatting Scholenmonitor 2016-'17

Discriminatie-ervaring, tolerantie- en leefklimaat op het voortgezet onderwijs in Noord-Holland Noord

Dit is de derde monitor Discriminatie-ervaring en tolerantiebeleving op het voortgezet onderwijs in Noord-Holland Noord. Dit jaar is er voor het eerst samengewerkt met de GGD Hollands Noorden regio Noord-Holland Noord (GGD HN). Onze vragen over discriminatie hebben meegedraaid in hun scholenmonitor de Emovo. Ruim 10.000 leerlingen van 31 verschillende scholen deden er mee.

1 op de 9 leerlingen ervaart wel eens discriminatie

11,2% van de leerlingen geeft aan discriminatie te hebben ervaren in het afgelopen jaar. Bij 6,3% was deze ervaring (ook) op school. 8,4% geeft aan zelf te hebben gediscrimineerd. 4% deed dit (ook) op school.

Herkomst/huidskleur en Geloof vaakst genoemde reden van discriminatie

De grond Herkomst/huidskleur wordt met afstand het vaakst genoemd als reden van discriminatie. 56% van de leerlingen die het zelf ervaren en 73% bij de leerlingen die zelf discrimineren. Geloof komt in beide categorieën op de tweede plaats met respectievelijk 23% en 30%. Bij 'zelf ervaren' wordt vervolgens Handicap/chronische ziekte het vaakst aangegeven met 14%, en bij 'zelf gediscrimineerd' komt Seksuele voorkeur op de derde plaats met 23%.

Intolerantie het hoogst voor LHB-leerlingen¹

De beleving van tolerantie (hoe tolerant zijn mijn medeleerlingen?) is gemeten door middel van vier stellingen. De beleving van het tolerantieklimaat op hun scholen, van moslims, LHB-leerlingen en gehandicapten, is bij een grotere meerderheid positief. In tegenstelling tot het beeld dat de incidentie schetst, wordt de tolerantie van moslims door de respondenten positiever ervaren dan de tolerantie van LHB-leerlingen en gehandicapte/chronisch zieke leerlingen.

Leefklimaat wordt door gehandicapten als het meest negatief ervaren.

De beleving van het leefklimaat op school is gemeten door te vragen naar rapportcijfers (1 t/m 10) voor vier aspecten: sfeer, veiligheid en respect tussen zowel de leerlingen onderling als tussen leerlingen en docenten. Veiligheid scoort in de totale groep het hoogste gemiddelde van 7,7. Respect tussen leerlingen onderling krijgt het laagste gemiddelde van 6,9. Het laagste gemiddelde dat een school heeft gekregen is een 5,7, voor het respect tussen leerling en docent. De school die op dit aspect het hoogste gemiddelde scoorde, kreeg een 8,4. De leefklimaat-ervaringen kunnen per school blijkbaar flink verschillen.

Als we kijken naar de gemiddelde rapportcijfers per discriminatiegrond, komt naar voren dat de leerlingen die zich gediscrimineerd voelen op grond van Handicap/Chronische ziekte het meest negatief zijn over de leefklimaataspecten, en de leerlingen op grond van Herkomst/huidskleur het minst negatief (wel nog negatiever dan de totale groep respondenten).

Discriminatie is van invloed op psychosociale gezondheid

We hebben gekeken naar de verbanden tussen discriminatie-ervaring en een 6-tal psychosociale gezondheidsvariabelen: Ernstige eenzaamheid, Zelfbeeld, Psychische gezondheid, Weerbaarheid, Suicide gedachten en Suicidepoging.

¹ Lesbische, Homoseksuele en Biseksuele leerlingen

Voor alle 6 variabelen vonden we een negatief verband: in de groep die aangeeft zelf discriminatie te ervaren, wordt significant vaker dan in de totale groep negatief gescoord op deze variabelen.

Deze verbanden komen het sterkst naar voren voor de grond Handicap/Chronische ziekte. Het minst sterk zijn ze voor de grond Herkomst/huidskleur en Godsdienst. De verbanden met de overige grond Seksuele voorkeur, Transgender, Leeftijd en Geslacht zijn over het algemeen vergelijkbaar, en zijn iets minder sterk dan bij Handicap/Chronische ziekte. Bij de variabele 'suïcidepoging' werd het sterkste verband gevonden met de discriminatiegrond Transgender.

Hoe kunnen we hiermee verder?

De resultaten geven aanleiding tot verdiepend onderzoek in verschillende richtingen. Het is onze wens om deze in samenwerking met de scholen zelf en de GGD HN uit te werken.

- De verschillen in psychosociale gezondheidseffecten tussen de verschillende discriminatiegronden suggereren dat eventuele hulpverlening op school op verschillende problematieken moet kunnen inspelen. Hoe zit deze begeleiding en hulpverlening er op dit moment uit? Met welke zorgverleners wordt samen gewerkt? Hoe beoordelen zorgcoördinatoren dit? En de gebruikers van de ondersteuning? Zijn er wensen en aandachtspunten om deze zorg te verbeteren?
- Pleiten voor verbreding van de focus discriminatie-aanpak, bij scholen én ministeries. Herkomst/huidskleur is al jaren de discriminatiegrond die het vaakst wordt genoemd. Toch blijven stimuli en wettelijke verplichtingen vanuit de ministeries naar scholen vooral gefocust op 'LHBT'.
- Inzicht in de in eerste instantie contra-intuïtieve bevinding dat discriminatie op grond van herkomst/huidskleur minder negatieve verbanden heeft met de beleving en gezondheid.
- In hoeverre zijn scholen zich bewust/ herkennen zij de (schoolspecifieke) resultaten en gevonden verbanden, en wat doen zij al om deze positief te beïnvloeden?
- Meer inzicht in de succesfactoren bij positieve leef- en tolerantieklimate. Hiervoor gaan we scholen met opvallende scores in dit onderzoek benaderen.
- Kennis vergaren en delen: de inzichten die we op doen, de good- én de badpractices van de scholen, de knelpunten, de succesfactoren. Op een conferentie, in gesprekken en in factsheets delen we deze met de deelnemende scholen. Op die manier willen we scholen optimaal voordeel laten hebben van elkaars ervaringen.